

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

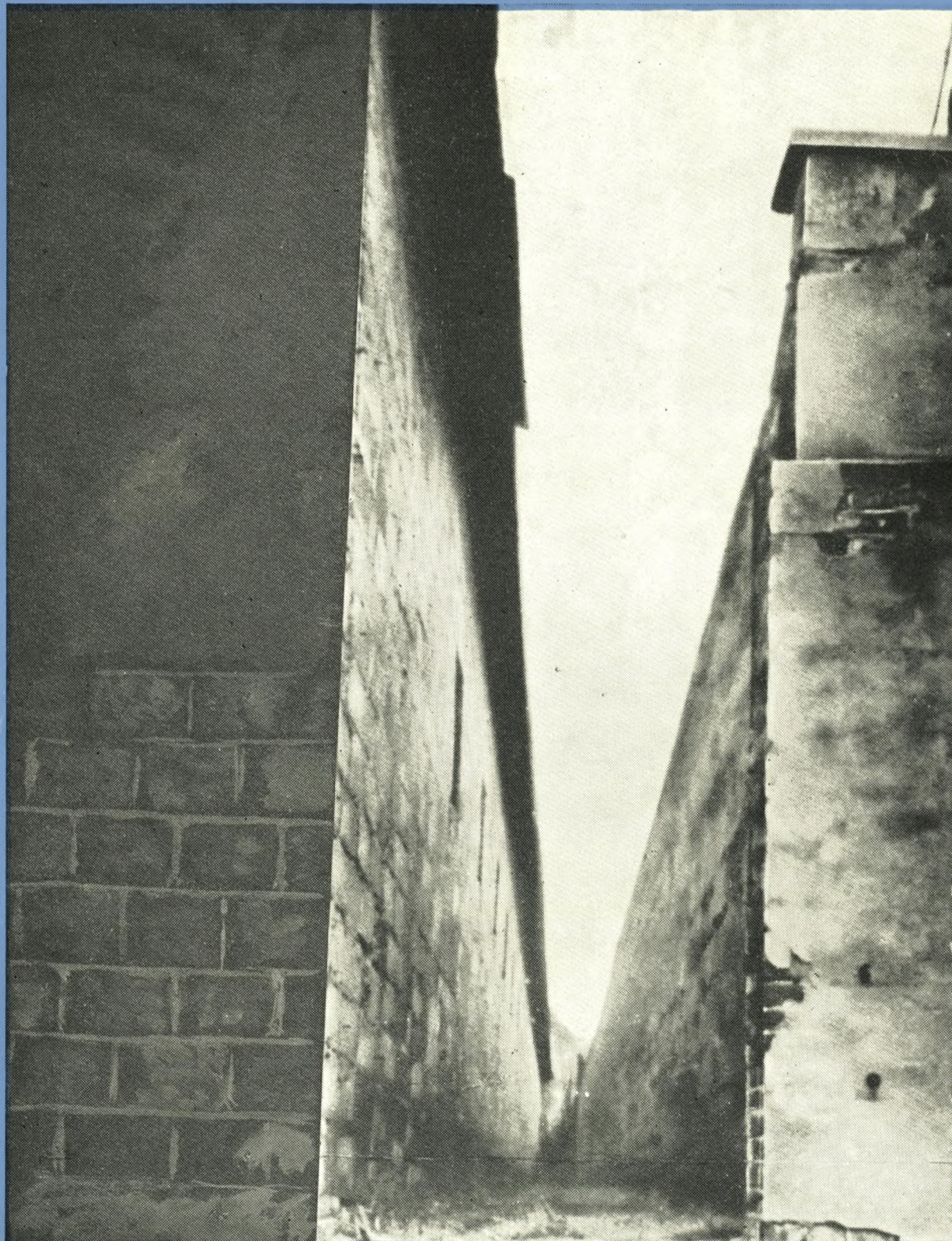
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Mellem disse kæpemæssige mure — i en passage, der højst er 3—4 meter bred — blev de ulykkelige koncentrationslejr-fanger i kvindelejren Ravensbrück ført ud til henrettelsesstederne og gaskamrene.

Pettersson og Palner

VARMEPRESSEN

BORUP

ERIK W. NIELSEN
SLAGTERMESTER
BORUP

Herbert Michel

AKTIESELSKAB
KØBENHAVN
CHARLOTTENLUND

Sv. Aage Engstrøm A S

AUT. W FORHANDLER
VERMLANDSGADE 34
KØBENHAVN S.

WORLD CINEMA

**C. REIERMANN'S
PAPFABRIK**
Amagerbrogade 114-116 - Kbh. S.

KNUD SØRENSEN
SPEDITION & KLARERING
FISKETORVET - KBH. V.

**HELLERUP
OG OMEGNS BANK**
AKTIESELSKAB

JØRGEN JENSEN
Købmand - Marstrup

H. PETERSEN
Snedkerm. - Lysabild - Skovby, Als

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Stiftet 1945

PROTEKTOR: HS. KGL. HØJHED PRINS AXEL

Fondens kontor: St. Kannikestræde 10, Kbh. K.

(kontortid: 10—15, undtagen lørdag).

Telf.: Om dagen Minerva 1336, om aftenen Ordrup 5075 — Postkonto 780.

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iøvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bopliedende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlemmer.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2) nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lignende øjemed.

Forretningsudvalget:

Formand: Konsul, advokat Kaj V. Dahl, Vitus Berings Plads 1, Horsens.
Næstformand: General Fl. B. Larsen, Kastellet, København Ø.

Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, Kbh.
Leder af fondens kontor: Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund. Ordrup 5075.

Sekretær: Overlærer Johs. Fosmark, Slagelsegade 9, 2., København Ø.

Den øvrige bestyrelse:

Pastor Aage E. Damtoft, Vesterbro 76, Aalborg.

Bankfuldmægtig Olav Holst, Bengtasevej 6, Hellerup.

Seminarierektor, cand. mag. Paul Holt, Århus.

Landsretssagfører Otto Jespersen, Store Torv 16, Århus.

Arkitekt P. A. Johansen, Bernstoffslunds allé 80, Charlottenlund.

Oberst K. Kjeldsen, Odense.

Tandteknikermester Leo Kæraa, Banegårdspladsen, Århus.

Bibliotekar O. Leth, Johnstrupvej 8, Sorø.

Aut. vand- og gasmester Johs. Loft, de Mezasvej 18, Århus.

Førstelærer P. E. Mahler, Nr. Søby, Fyn.

Distriktslæge Børge Næsted, Scoresbysund, Grønland.

Kontorchef O. Olesen, Grønnegade 20, Herning.

Landsretssagfører H. Rambusch, Kongensgade 49, Esbjerg.

Pastor Poul Riis, Rosenvængets Sideallé 5, København Ø.

Dommer K. Thestrup, M. F., Herning.

BLADET PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 12 numre årligt. Abonnement 15 kr. pr. år. (Girokonto 780 kan benyttes ved bestilling af abonnement).

SEKRETARIAT

Ekspedition, abonnements- og annonceafdeling: St. Kannikestræde 10, København K. (kontortid 10-15).
Minerva 1336.
Kontoret har lukket om lørdagen.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør: Overlærer Johs. Fosmark. (Medlem af Dansk Fagpresseforening), Slagelsegade 9, 2. København Ø. Telefon: Øbro 8537 (træffes bedst 17,30-18,30).

FORRETNINGSFØRER FOR BLADET

Arkitekt Henning Kornbeck, Ordrup
Jagtvej 137, Charlottenlund.
Telefon: Ordrup 5075.

TRYKKERI

A/S Folketidendes Bogtrykkeri,
Ringsted.

Afleveret til postvæsenet den 25. okt.

Næste nr. udkommer den 25. novbr.

INDHOLD:

	Side
Krav om krematoriepladsen i Neuengamme	151
Tysk kulturinstitut i København ...	153
Bøger	155
Dagbogsblade	157
Kampen gav 20 års sygdom	160
Fangeklubberne	160

Krematoriepladsen i Neuengamme kræves til fælleseuropæisk mindepark for de 50.000 ofre

Et initiativ fra Kammeraternes Hjælpefond, der også vil udgive vejledning for rejsende, der vil besøge de tidligere k-z-lejre.

Lørdag d. 7. oktober afholdt Kammeraternes Hjælpefond det halvårslige bestyrelsesmøde i Horsens.

Formanden, konsul Kaj V. Dahl, Horsens, bød velkommen og udtalte smukke mindeord over vort afdøde bestyrelsesmedlem, boghandler Otto W. Olesen, Randers.

Efter en kort oversigt over fondens arbejde i det forløbne halvår fremsattes de sædvanlige statistiske oplysninger: Vort medlemstal er på 910, vi har til dato behandlet 1758 sager, hjælpesager er bevilget i 1142 tilfælde, studielegater 71, invalidelegater 166, studielån 3 og almindelige lån 115.

115 hjælpesager er afvist og 36 henvist til Frihedsfonden.

Formanden sluttede sin indledning med at omtale bladet og sagde bl. a.: Jeg finder anledning til påny at takke Fosmark for hans fortræffelige redaktion af bladet, det er beundringsværdigt, at han fortsat kan holde bladets standard.

KASSEREREN, statsaut. revisor H. C. Steen Hansen fremlagde en regnskabsoversigt for tiden 1. januar 1961 til 30. august 1961. Det fremgik heraf, at der var indgået 10.244 kr. i kontingenter. Der var ydet 12.642 kr. i hjælp, 1.778 kr. i lån, udbetalt 1.050 kr. i studielegater og 4.053 kr. i invalidelegater. Desuden var driften for Kegnæs klaret. Ydelserne udover kontingenterne var muliggjort ved overskud fra bladet Pigtråd.

FORMANDEN HAVDE I PINSEN aflagt besøg på fondens feriehus på Kegnæs. Der vil blive foretaget forskellige reparationer, ligesom der vil blive foretaget nogle nyanskaffelser.

Feriehjemmet har i sommer været besøgt af 9 familier, omfattende 21 voksne og 20 børn. Der er tale om 574 feriedage ialt. Halvdelen af feriehusets beboere har været fra København og halvdelen fra provinsen.

Redaktøren af Pigtråd, overlærer Johs. Fosmark, aflagde beretning for redaktionens arbejde, mens bladets forretningsfører, arkitekt H. Kornbeck, redegjorde for bladets økonomi.

MAN VEDTOG at rette en henvendelse til senatet i Hamborg med anmodning om, at der stilles en passende grund til rådighed i den for Neuengamme-lejrens område til brug for en international mindepark for lejrens ofre.

Vedtagelsen var enstemmig og skulle have alle muligheder for at finde en god modtagelse, da henvendelsen kommer fra en ren humanitær institution.

UDEN FOR LEJRENS OMRÅDE findes ganske vist en slags mindesmærke. Det minder dog mest af alt om en skorsten, og dets beliggenhed er — efter Neuengamme-fangernes opfattelse — ikke den rigtige og heller ikke værdigt til formålet.

Man er ret enige om, at pladsen, hvor lejrens krematorium var rejst,

FORD

OTTO MADSEN
HOLBÆK

A/S EXTRUSION

LANDLYSTVEJ 40 - HVIDOVRE

C. JUL. UTTENTHAL

SKALBAKKEN 11 - TLF. 71 89 89

J. M. BIRKING & CO.

KIRKEBJERG ALLE 33-35
KØBENHAVN - VANLØSE

JUL. GJELLERUPS FORLAG

KØBENHAVN

CARLO POULSEN

DAMEFRISØR
Jernbaneplass 15 - Kgs. Lyngby

KARL POVLSSENS BOGTRYKKERI

Th. Thorsens efft.
Svanemosegaardsv. 4, tlf. LUna 37 88

O. PLANTENERS EFTF.

ved Petersen & E. Schmidt
Lyngbyvej 241 - Hellerup

A/M LANDMANDSLYST

OSTED PR. ROSKILDE

SCANDIA-PLASTIC

BORUP

ved B. MØRCH

VESTERBROGADE 65 - KØBENHAVN V.
VÆRKTØJSMASKINER

CHR. OLSEN & MEILGAARD MORTENSEN

KØBENHAVN

SKANDINAVISK KONTROL A/S

A. L. DREWSSENSVEJ 2 - KØBENHAVN

H O F MASKIN CO.

HOLBÆK

NORDISK TEGNEMASKINE INDUSTRI A/S

Bomporten 1 - Gentofte

KVETNY & SØNNERS STOLEFABRIK A/S

Toftebakken 4-8 - Birkerød
Skolemøbler - Leverandør til stat og kommune

DANSK BIOGRAF REKLAME

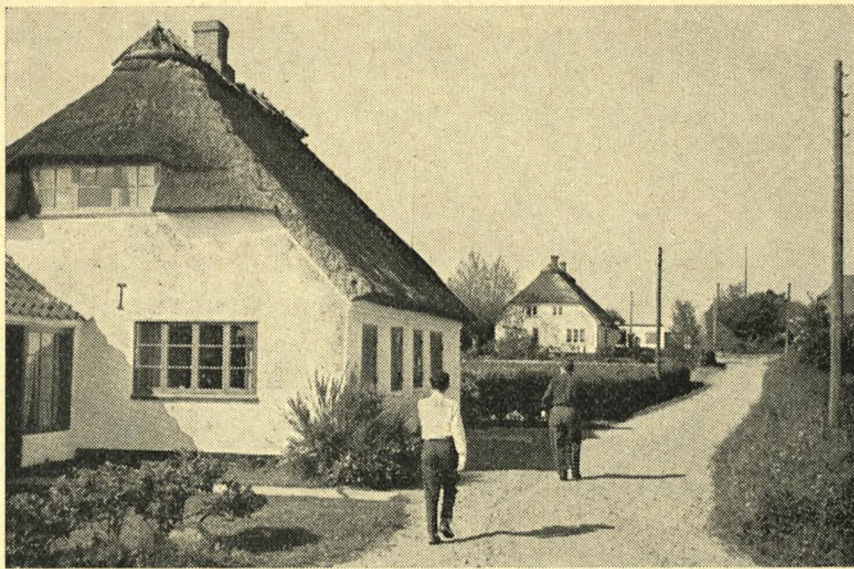
Gothersgade 175 - København K. - Jyllands-afd. Aarhus

CHARLES LEISNERS BOGTRYKKERI A/S

Gl. Kongevej 15, København V. - Vester 3481

DEN DANSKE TRAADVAREFABRIK

GLOSTRUP

Kammeraternes Hjælpefonds feriehjem på Kegnæs i Sønderjylland, fotograferet i pinsen 1961. I sommerens løb har der boet 9 ex-fanger her med deres familier, 21 voksne og 20 børn med ialt 574 personferiedage.

vil være den mest passende. Netop denne plads blev da også under det internationale stævne i Neuengamme på halvillegal vis indviet til mindepark af en ikke-tysk gejstlig.

Imidlertid finder en stor del af befolkningen i Tyskland, at de tidligere k-z-lejre er en anklage mod dem — og det er jo heller ikke forkert.

Tages dette forhold i betragtning, vil kravet om krematoriepladsen måske være en anstødssten, hvorfor man gerne understreger, at det primære er at få den intereuropæiske mindepark rejst indenfor det gamle lejrområde.

Når henvendelsen rettes til senatet i Hamborg, skyldes det, at senatet står som ejer af arealet.

PÅ MØDET BLEV DER gjort opmærksom på, at der til Pigtråd jævnligt rettedes anmodninger om vejledning med henblik på besøg i de tidligere k-z-lejre. Man henviser til, at tyske turistbøger går udenom omtaler og beskrivelser af lejrenes beliggenhed, ligesom rejsebureauerne lader sagen ligge.

Man vedtog derfor at udgive et hefte, beregnet for besøgende i Tyskland, som ikke blot vil besøge Rhinen og Harzen o. l., men også de steder, hvor danske og andre i okkupa-

tionsårene levede en slavetilværelse.

Udgivelsen agtes foretaget i foråret 1962.

TYSK KULTURINSTITUT INDVIET I KØBENHAVN

Vesttyskland har åbnet et kulturinstitut i København i det moderne kontorhus på hjørnet af Nørre Voldgade og Gothersgade.

Det består bl. a. af en sal med plads til 150 mennesker. Her vil man arrangere foredrag, koncerter og vise film. Videre er der mindre lokaler til studiekredse og et stort bibliotek.

Biblioteket er oprettet på grundlag af det tyske bibliotek, der hidtil har arbejdet ved Sct. Petri-skolen. Det består af 3.000 bind, hvoraf de første 1.500 bind stammer fra den første tyske efterkrigs-bogudstilling i Danmark.

Kulturinstituttet forøger i disse dage biblioteket til 45.000 bind, og det er meningen, at det efterhånden skal op på 100.000 bind.

Institutts leder bliver lektor Hermann Höner, der taler dansk som en indfødt.

Han er født i 1915 i Herford. Han har studeret tysk, nordisk og engelsk filosofi i Bonn, Greifswald, Uppsala og 1938—39 i København.

Lektor Höner er gift med en danskfødt kvinde, og ægteparrets børn taler såvel dansk som tysk.

Efter krigen genoptog lektor Höner sine studier. Det skete ved universitetet i Köln.

I 1960 blev han lektor i tysk ved Reykjaviks universitet. Herfra blev han kaldt hjem for at overtage ledelsen af Tysk Kulturinstitut i København, og han har opholdt sig i Danmark det sidste års tid for at forberede kulturinstitutets åbning.

Indvielsen overværedes bl. a. af statsminister Viggo Kampmann og udenrigsminister Jens Otto Krag.

Under okkupationen af Danmark opførte nazisterne en hæslig bygning på Emdrupvej.

I tårnet indbrændte man sentensen: Dieses Land bleibt deutsch!

Bygningen skulle være tysk kulturcentrum for hele Norden.

Det gik jo lidt anderledes end planlagt. Nu har man ofret adskilligt på at tage de hæsligste, tyske udenværker bort fra komplekset, der i dag rummer såvel dansk øvelsskole som seminarium og lærerhøj-skole.

Det nye tyske kulturinstitut har naturligvis som sin opgave at skabe større godd-will i et tidligere mishandlet land.

Lidice er ikke blevet historie.

Karl Bang Mikkelsen har været i Polen og i Tjekoslovakiet. I Berlingske Tidende fortæller han om Tjekoslovakiet bl. a.:

Her, akkurat som i Polen, gjorde man den iagttagelse, at tysk skulle man helst ikke tale.

Heydrich-tiden stod endnu ganske naturligt som en rædselsperiode for hele Prag, ligesom man endnu i dyb sorg hæger over minderne fra den lille landsby, Lidice, hvis 2—300 indbyggere blev skudt og brændt af den tyske besættelsesmagt som represalie for mordet på den tyske rigsbefuldmægtigede Heydrich i Prag.

Byen er i og for sig ikke særlig stærkt præget af krigen, men rundt omkring finder man mange ting, der minder én om besættelsestiden og befrielsen.

JUNCKERS SAVVÆRK A/S

KØGE

ADOLPH WULFF A/S

INDUSTRIHUSET
GOTHERSGADE 14
KØBENHAVN K.

CARL ALLERS ETABLISSEMENT A/S

KØBENHAVN - VALBY

CYKLECOMPAGNIET A/S

FINSSENSVEJ 82
KØBENHAVN F.

HOLGER ANDREASEN

ISLANDS BRYGGE 41 - KØBENHAVN S.

A. P. HJORTSØ

CIVILINGENIØR
GOTHERSGADE 158
KØBENHAVN K.

ERNST C LOHSE & CO. EFT.

NØRREVOLDGADE 6 - KØBENHAVN K.

GRUE & CO.

TUBORGVEJ 50-52
HELLERUP

A/S THEODOR KRÜGERS EFTF.

KONFEKTIONSBYEN - LERSØ PARKALLE 109
KØBENHAVN Ø.

Fritz Paustian Jun.

VIN EN GROS
RYGAARDSALLE 131 - HELL.
RY. 9501

BYGGERIETS MASKINSTATIONER AKTIESELSKAB

GYLDENLØVSGADE 19 - KØBENHAVN V.

BØGER

EN ROMAN FRA BESÆTTELSESTIDEN

H. C. Branner: Ingen kender natten. Gyldendals Tranebøger. 246 sider. Kr. 3,75.

H. C. Branners roman „Ingen kender natten“ udkom i 1955 og gend sendes nu som „pocket-book“ og er hermed på dansk udkommet i et oplag på 33.000.

På bogens omslag står, at det er „en spændende handlingsroman om besættelsestiden“, men det ville være mere rigtigt at skrive „fra besættelsestiden“, for selvom handlingen er henlagt til vinteren 1944—45 og rammen er København i den sorteste politiløse tid, så må den ikke tages som dokumentarisk beskrivelse af alt det, der skete, og af de mennesker, der var indblandet i opgøret.

Det er imidlertid en blændende skildring af mennesker, hvis sjælelige konflikter udløses af de ydre voldsomme handlinger, som altså i dette tilfælde hører besættelsestiden til, men som sådan set kunne være hændet andre steder eller under andre forhold.

Som en psykiater afdækker forfatteren afgrunde og kløfter i den menneskelige natur, som begrunder, at hans personer handler som de gør, når katastrofen står for døren.

Bogen indledes med modstandsmanden Simons flugt over tagene for Gestapo, og det er så mesterligt beskrevet, at man faktisk bliver helt

svimmel ved læsningen. Simon undslipper sine forfølgere og havner i nattens mørke i haven til en værnemagers standvejsvilla, hvor der holdes gilde.

Medens Simon kryber sammen under havens buske, oplever man imidlertid festen inde i huset. Det vil sige festen fornemmes kun som et fjernt akkompagnement til værnemageren Gabriels og hans svigersøn Thomas' lange monologer og dialoger. Men gennem enetaler og samtaler får man indblik i personernes fortid, karakterer og komplekser.

Efter de lange taler kommer der pludselig skred i handlingen igen; den hverken kan eller skal refereres her, men det ender med, at Simon og Thomas finder hinanden trods diametralt modsatte forudsætninger.

Thomas sørger for, at Simon i bil bliver bragt i sikkerhed, men han følger efter ham på Christianshavn og dumper derved ind i et pakhuis, hvor en skare mennesker afventer at blive sejlet til Sverige.

Transporten bliver ikke til noget den nat, og man må vente til næste nat med at få den afsted. I ventetiden sker mange overraskende ting, der resulterer i, at såvel Simon som Thomas og flere andre falder for tyskernes kugler, og hele pakhuset brænder. Men de var dømt på forhånd, for de bar undergangen i deres eget sind.

Bogen skal læses for dens menneskeskildringer, for dens psykologiske indsigt og viden om det, der rører sig dybt i menneskesindet, men må ikke tages for reportage eller dokumentarisk gengivelse af modstandskampen.

OLAV HOLST.

HITLER-BIOGRAFI I 2 STORE BIND

Alan Bullock: Hitler I—II, oversat af Hagemund Hansen, Fremad 1958. 670 s.

Forfatteren til denne bog er historiker, født i 1914 og opvokset i Nordengland. Under krigen var han medarbejder ved B.B.C., men forelæser nu ved universitetet i Oxford. Bogen er den første fuldstændige biografi

over Hitlers liv fra hans fødsel i den lille østrigske by Braunau ved floden Inn til hans selvmord i førerbunkeren i Rigskancelliets have i Berlin.

Med blændende dygtighed har forfatteren forstået at give et billede af den mand, hvis gerninger bogstavelig talt har grebet afgørende ind i hvert enkelt af de menneskers liv, der har levet på hans tid.

Man har gang på gang spurgt sig selv, hvorledes et enkelt menneske kunne få en så uhyggelig magt. Hvorledes har det været muligt for et menneske af hans karakter at voldføre et helt folk, at få dem til at begå de forfærdende ugerninger mod sine egne landsmænd, mod jøderne, mod hele Europa — at efterlade sig et spor af mord, brand og terror som aldrig nogen før ham i historien.

Alan Bullock har med denne bog samlet et meget velunderbygget materiale, som giver svar på disse spørgsmål. Man læser bogen som en spændende men rystende roman. Man føres lige ind bag kulissen, og man oplever hovedpersonen på nærmeste hold, og man tilegner sig et stykke af Tysklands historie på en ny måde — en interessant måde for os, der har gennemlevet denne epoke, og for de unge, der vil forsøge at forstå Hitler-tiden.

En ikke ubetydelig del af sit kildestof har forfatteren fra Hitler selv — fra Mein Kampf. Egentlig er det ufatteligt, at ikke denne bog alene har været tilstrækkelig advarsel for enhver tænkende tysker.

Under læsningen af bogen om Hitler melder sig ofte den tanke, om ikke manden havde storhedsvanvid eller måske snarere var besat af en ond magt. Mest tydelig træder hans sande jeg frem hen imod slutningen af hans liv, da hans rige begyndte at smuldre. De vredesudbrud, med hvilken han modtog meddelelsen om Stalingrads fald, afslører tilfulde hans hæslelige natur.

Meget rammende udtaler general Halder: Selv da han stod på højden af sin magt, fandtes der ikke noget Tyskland eller nogle tyske tropper, han følte, at han havde ansvaret for. For ham fandtes der — til at begynde

VASKEMASKINER
TIL ENHVER
HUSHOLDNING

Fabriken
NIL-BRO A/S
BRØBYVÆRK

**R. Bøg Jørgensens
Maskinfabrik A/S**

SVENDBORGVEJ 35
HJALLELSE

LOLLANDS BANK A/S

NAKSKOV

**CARL P. POULSENS
LÆDERHANDEL**
Søndergade 36, Nakskov

J. C. CHRISTOFFERSEN
Statsaut. revisor
Søndergade 23, Nakskov

**HOLBECKS
FAJANCEFORRETNING
AKTIESELSKAB
ODENSE**

V. MOESGAARD NIELSEN
KIRKETORVET 2 - RANDERS

B. JOHANNSEN
HOUMEDEN 12 - RANDERS

**A/S RANDERS
PAPIR COMPAGNI**

HOLGER NIELSEN
Brødregade 4, Randers

**Den lollandske Landbostands Sparekasse
Nakskov**

Stiftet 1870

Filialer i: Maribo - Rødbyhavn - Birket - Dannemarre - Fuglse
Skørringe - Stokkemærke - Utterslev

VILMER LEGETØJ

KALUNDBORG

MERLØSE BANK

H. CHR. HUUS EFTF.
NAKSKOV

A/S BAGERMESTRENE RUGBRØDSFABRIK
RANDERS

**AKTIESELSKABET
BRYGGERIET „THOR“
RANDERS**

**AKTIESELSKABET
RANDERS ASFALT- & TJÆREFABRIK**

**RANDERS
BYOMNIBUSSER A/S**

**RANDERS
JERNSTØBERI**

**A/S RANDERS
MØBELFABRIK**

**A/S H. P. HANSENS
MØBELINDUSTRI
RANDERS**

**CHR. ANDERSEN
ENTREPRENØR
RANDERS**

**GARTNERNES
SALGSFORENING
I RANDERS**

**P. CAMPENS
MASKINFABRIK
AARHUS**

**AKTIESELSKABET
TRIFOLIUM FRØ
RANDERS**

de med ubevidst, men i hans sidste år helt bevidst — kun en storhed, som beherskede hele hans liv, og som hans onde ånd ofrede alt andet for: hans eget jeg.

Interessant er det på side 162 at læse om den rolle, som Werner Best allerede spillede i 1931. I sin egenkab af partiets juridiske konsulent havde han udarbejdet de såkaldte Boxheim dokumenter, ifølge hvilke en lang række forordninger og henrettelser skulle iværksættes af S.A. i tilfælde af kommunistisk oprør.

Bogen er absolut af høj standard og fortjener mange læsere.

HELGE PEDERSEN.

PÅ KANT MED SAMFUNDET

*James Barlow: „Tiden derefter“.
Det Schönbergske Forlag.
365 sider, kr. 24,75.*

Hovedpersonen i denne spændende roman er Reginald Mills, en tidligere faldskærmssoldat fra anden verdenskrig, der blandt andet har deltaget i slaget ved Arnhem. Han har under krigen været igennem mange frygtelige oplevelser og vender hjem med en tapperhedsmedalje, men det er svært for ham at falde til i det borgerlige liv. Han opdager, at ingen mere regner med en medalje eller krigsoplevelser. Det er andre egenskaber, der nu skal til for at klare sig. Han søger arbejde, og må ifølge sin uddannelse og sit miljø nøjes med en underordnet stilling som arbejder i bygningsindustrien, men det er svært for ham at indordne og finde sig i at måtte „holde kæft, trit og retning“.

Han møder en pige, som måske nok står over ham socialt set, men han vinder hende og de bliver gift.

På en restaurant bliver han oprørt over at høre en stortalende fyr rakke ned på hærens indsats under krigen og håne hans døde kammerater. Efter et skænderi kommer det til slagsmål, og ved den efterfølgende retssag bliver han idømt 6 måneders fængsel for vold.

Uretfærdigheden, indespærringen og den hårde fængselsdisciplin er for meget for ham, han går amok og reagerer hårdt og brutalt. Men man får bugt med ham — rent korporligt. I hans sind ophober

der sig et frygteligt had til samfundet, som for ham bliver fjenden.

Da han kommer ud fra fængslet, møder han en gammel krigskammerat, der har let ved at overtale ham til at deltage i et kup. De skal forsøge at få fat i en pengetransport til et elektricitetsværk i omegnen af London. Planerne bliver lagt meget omhyggeligt, og det ser ud til at skulle blive alle tiders fuldendte forbrydelse — hvis intet uforudset uheld

Kuppet lykkes, men forskellige uheld indtræffer, der gør, at politiet senere opklarer forbrydelsen. Vennen tager sig af dage for ikke at falde i politiets hænder, og Mills forsøger at „skyde sig igennem“. Det lykkes ham at flygte og skjule sig i en skov, hvor han dør af et skudsår. „Garden kan sejre og garden kan dø, men den overgiver sig ikke“.

Lidt usandsynligt forekommer det dog, at forbrydervennen efter kuppet er udført, men før det bliver opdaget, arver et millionbeløb fra sin moder. (Ak de skønne spildte kræfter).

Men romanen er imidlertid glimrende skrevet, spændende i skildringen af kuppets planlægning, dets udførelse og opdagelse. Ind imellem er der ikke så lidt samfundssatire, som sikkert vil komme bedre til sin ret i en roman med andet sujet — men det er absolut en læseværdig bog.

OLAV HOLST.

Dagbogsblade

27/9.

Efter jøde-skydningen holdt de stort måltid.

Retten i Dortmund behandler for tiden sag mod tre tidligere Gestapo-medlemmer fra Tilsit, der anklages for at være ansvarlig for skydningen af flere hundrede jøder og kommunister ved grænsen til Litauen i 1941.

Den ene anklagede, Gerke, skildrede, hvordan man offentligt havde henrettet 201 jøder i byen Garsten. Man havde brugt russisk sprængammunition, der bevirkede, at ofrene blev lemlæstet til ukendelighed. »De bliver skudt på førerens befaling, fordi De har vist en tysk-fjendtlig holdning«, sagde man til ofrene. Næste dag blev 200 jøder og kommunister skudt.

Efter hver skydning blev der holdt stort måltid. Spisevarerne blev købt for de penge, man havde fundet hos ofrene.

Gerke tilstod desuden at være medansvarlig for skydningen af flere hundre-

de russiske kommissærer. De havde forsvaret sig til det sidste, mens jøderne lod sig slå ned som lam, fortalte Gerke.

29/9.

Tyske krigsgrave i Danmark flyttes.

Der findes ca. 26.000 tyske krigsgrave i Danmark; henvend en trediedel af dem skal nu flyttes. Der har i nogen tid været forhandlet med Tyskland om gravene, idet man fra tysk side ønskede de mange grave samlet i større fællesgrave. Man er blevet enig om, at ca. 10.000 af de nævnte 26.000 grave samles på en halv snes kirkegårde, hvor der i forvejen er et større antal tyske grave. Men fra dansk side har man betinget sig, at der ikke rejses monumenter, og at gravene indrettes sådan, at de ikke ændrer danske kirkegårdes karakter. Skulle eventuelle pårørende modsætte sig en flytning, vil sådanne ønsker blive respekteret.

Tyskerne betaler omkostningerne ved flytningen, der i mange tilfælde kun bliver symbolsk.

29/9.

SS-borgmesteren skal for retten.

Den øverste anklager i Slesvig-Holsten har indledt en forundersøgelse mod den tidligere SS-general, landdagsmedlem for det fællestyske parti, Heinz Reinefarth.

Landdagen har i denne anledning op hævet Reinefarths parlamentariske immunitet.

Reinefarth, der er borgmester i Westerland på Sylt, mistænkes for at have begået folkeretsstridige handlinger mod civilpersoner under nedkæmpelsen af opstanden i Warszawa i 1944, da han var SS-gruppefører, og generaløjntant for det tyske politi.

Den første undersøgelse, der intet bragte for dagen, blev afsluttet i oktober 1958.

6/10.

Kulturinstituttet i Dortmund indviet.

Det danske Selskabs kulturinstitut i Dortmund blev indviet i går under nærværelse af mange repræsentanter for kulturlivet i Nordrhein-Westfalen, byens socialdemokratiske overborgmester, Dietrich Keuning, og fra dansk side kulturminister Julius Bomholt, folketingsmand Per Hækkerup og den danske ambassadør i Bonn, Frants Hvass.

I sin tale sagde Julius Bomholt, at det ser ud til, at Danmark og Tyskland vil blive forenet i det europæiske fællesmarked, hvad der vil betyde lettere samarbejde også på det kulturelle område. Her udtrykte Bomholt håbet om, at de to lande vil kunne mødes i et åbensindet samarbejde. Han udtrykte håb om, at det nye institut vil få stilhed til fordybelse og hvor der kan være tid til at være menneske. Folketingsmand Per Hækkerup talte om kulturlivets betydning for forholdet mellem nationerne.

— Jeg er glad over, at Dortmund er

KINO-PALÆET

RANDERS

GARDINEKSPERTEN
BRØDREGADE 11 - RANDERS**SØREN J. BALLE**
TØMRERMESTER
RANDERS**KONGSVANGS BOGTRYKKERI**
AARHUS**PETERSEN OG WINTHER**
ved O. PETERSEN
MEJLGADEN 35 - AARHUS**GREGERS PETERSEN A/S**
AARHUS**KOLDING**
SALATFABRIK**KONRAD JØRGENSENS**
BOGTRYKKERI A/S
KOLDING**A/S KAALUNDS**
FABRIKER

KOLDING

BUNDEGAARD ANDERSENS
EFTF.
VEJLE**TOLDSTRUP**

KJOLEFABRIK - HØRNING

WINDFELD-HANSENS BOMULDSSPINDERI A/S

VEJLE

HANS KNUDSENJERN- & STAALFORRETNING
SØNDERBORG**TH. BUSSE**HORSSENS
FARVER OG LAKKER**M. J. MOURITSEN**

HORSSENS

A. MIKAEL LAURSEN
Sct. Pauls Kirkeplads 9 - Aarhus**H. C. ANDERSEN**
HERRE- OG DRENGETØJ
AARHUS**RAHR'S TEKNISKE**
FORRETNING A/S
AARHUSCYKLEFORRETNINGEN
„WALDORFF“
Perlegade 30, Sønderborg**ENGELBREDT**
AARHUS**JYDSK CENTRALTRYKKERI A/S**
AARHUS**CHR. OLSEN**
Litografisk anstalt „Aros“
AARHUS**K. T. DAMGAARD-JENSEN**
ROSENKRANTZGADE 12
AARHUS

AKTIESELSKABET

VEJLE ALBUMINFABRIK

Bent Aakjær er den daglige leder af det danske kulturinstitut i Vesttyskland.

blevet valgt som sæde for kulturinstituttet, sagde overborgmester Keuning, der omtalte byens bestræbelser gennem en årrække på at yde bidrag til mellemfolkelig forståelse ved afholdelse af internationale kulturuger, internationale konferencer og støtte til mellemfolkelige studier. — Abningen af kulturinstituttet vil ansøre os til yderligere at udbygge det gode forhold til Danmark og det danske folk, sluttede Keuning.

7/10.

SS-krigsforbryder ansat af politiet.

Det slesvig-holstenske indenrigsministerium bekræftede i dag, at man har haft kendskab til, at den tidligere SS-officer Bruno Meiert i flere år levede under falsk navn, inden han i 1957 blev ansat i politiet med rang af kommissær.

Meiert, der nåede at få rang som sous-chef for beredskabspolitiet i Eutin, har siden den 29. juli siddet fængslet i Wiesbaden, sigtet for krigsforbrydelser. Dette sivede dog først ud, da der for nylig under en proces mod medlemmer af en SS-henrettelses-kommando i Dortmund rejstes alvorlige beskyldninger mod ham. En tidligere politiofficer, dr. Hornig, udtalte her sin forundring over, at en så berygtet krigsforbryder som Meiert havde kunnet få genansættelse inden for det slesvig-holstenske politi.

Så henrettelser

Dr. Hornig hævdede, at han selv havde set Meiert deltage i henrettelsen af tilfangetagne russiske officerer i Polen. Han havde bebredt SS-officeren dette, men var selv senere blevet anholdt af Gestapo og indsat i KZ-lejren Buchenwald.

Indenrigsministeriet i Kiel har skyndsomst dementeret, at Meiert stadig er i aktiv tjeneste. I en erklæring hedder det, at der umiddelbart efter fængslingen blev indledt disciplinær-sag mod ham. Meierts forhold blev nøje undersøgt, før han blev genansat i politiet, men den kendsgerning, at han gik under jorden efter krigen, er man tilsyneladende gået

let hen over. Ved sin anholdelse havde han netop modtaget sin udnævnelse til politi-kaptajn.

14/10.

Sachsenhausen-årsstævne.

Den 14. og 15. oktober indbød Sachsenhausen-komiteen for Vesttyskland til årsstævne i Kurhotellet Limmer-Brunnen i Hannover.

Tidspunktet var valgt med henblik på at ære de 27 k-z-kammerater, der den 11. okt. 1944 blev nedskudt i »Industrihof« med maskingeværer.

Forud for stævnet drog en delegation den 11. oktober til Sachsenhausen for at nedlægge kransen.

Den 14. om aftenen var der kammeratskabsaften med flittigt brug af sangbøger og mandoliner. Desuden forevistes den nye dokumentarfilm fra Sachsenhausen.

Den 15. okt. blev der aflagt beretning om processen mod de ansvarlige SS-folk i lejren. Der var desuden valg til komiteen.

Om eftermiddagen aflagde de forskellige arbejdsgrupper beretninger. Den 16. oktober var der indbudt til pressekonference.

17/10.

En overlæge ved grænsen.

Overlæge Hans Lorenzen, Bov, der forleden kunne fejre 40 års lægejubelæum, og som på tirsdag fylder 70 år, fik forleden ved en parade i Padborg-lejren overrakt ridderkorset af 1. grad af Dannebrogordenen. Dr. Lorenzen var i forvejen ridder af Dannebrog.

Ved paraden udtalte oberstløjtnant H. Husted en tak til den afholdte overlæge for hans store gerning i lejren. Oberstløjtnanten fremhævede, at han ikke kun tænkte på årene efter sidste verdenskrig, hvor lejren har tjent militæret, men også på årene under besættelsen, da dr. Lorenzen var læge for kz-fangerne i Frøslev-lejren. Det var med vemod, man nu tog afsked med dr. Lorenzen, der med udgangen af denne måned trækker sig tilbage som militærlege.

Overlæge H. Lorenzen vil være Pigtraads læsere bekendt gennem en række artikler.

19/10.

Flugten til Sverige som film.

I samarbejde med et amerikansk filmselskab har man påbegyndt forberedelserne til optagelse af en film om det danske hjælpearbejde for at redde godt 6000 jødiske landsmænd til Sverige.

Som udgangspunkt for manuskriptet bruges rektor Bertelsens bog »Oktober 43«.

Det er Eichmann-processen, der har gjort den store verden opmærksom på de utraditionelle dage i 1943.

19/10.

Pancke rykker hipomand til undsætning.

Den tidligere SS-general og politichef i Danmark, Günther Pancke, der nu bor

i Hamburg, er rykket den danske Hipomand, Walther Rasmussen til undsætning.

De vesttyske myndigheder udfolder øjensynligt bestræbelser på at få fastslået, at Rasmussen stadig er dansk statsborger, så han kan udleveres til Danmark.

Rasmussen har afgivet forskellige forklaringer om sit tyske statsborgerskab, men nu har Pancke ifølge BT afgivet en erklæring på tro og love om, at han i 1944 udvirkede, at Rasmussen blev tysk statsborger.

Det kunne ske, fordi Hipo-manden dengang var medlem af SS-korpset. Rasmussens tyske statsborgerskab blev ifølge Pancke manifesteret ved en lille festlighed i det tyske hovedkvarter på Dagmarhus.

19/10.

Krusaa.

Grevinde Estelle Bernadotte af Wisborg besøgte den 19. ds. Krusaa og nedlagde blomster ved begge mindesmærker.

20/10.

Københavns kommunes fond til minde om Danmarks befrielse.

Af fondets indtægter vil der den 5. maj 1962 være at uddele nogle legatportioner, som efter ansøgning kan tildeles personer under 25 år med egentligt hjemsted i Københavns kommune, samt institutioner, organisationer m.v., der udfører arbejde til gavn for børn eller unge fra Københavns kommune.

Legatportioner til personer vil fortrinsvis blive givet til uddannelsesmæssige formål. Institutioner kan ikke i almindelighed forvente at få tilskud til dækning af driftsudgifter.

Ansøgningsskemaer til legatet kan afhentes i rådhusets oplysningskontor hverdage kl. 9—17, lørdag kl. 9—14, og skal være indsendt til overborgmesterens sekretariat senest den 15. december 1961.

21/10.

Buncke får lov at være på fri fod.

Det er nu endelig afgjort, at kriminalret Erich Buncke skal være på fri fod, indtil der eventuelt rejses sag mod ham for hans andel i Gestapos nedskydning af 11 danske frihedskæmpere i nærheden af Roskilde under krigen.

Den tyske anklagemyndigheds syn på hele sagen vil blive forelagt på et pressemøde mandag, oplyste den hessiske statsadvokat, Fritz Bauer, i dag overfor DPA. Før den tid ønskede han ikke at udtale sig.

Dog bekræftede han, at højesteret i Frankfurt har afvist en klage fra hans side over løsladelsen af Buncke, som skete i august. Den tidligere Gestapo-chef havde da siddet i varetægtsarrest. Højesteret fandt ikke, at materialet mod Buncke for øjeblikket indeholdt så uigenkendelige beviser, at man kunne gå med til yderligere langvarig fængsling inden en domfældelse.

